

Enciclica «Fii lăudat, Domnul meu»: o ”hartă”

Acest text reprezintă un instrument de sprijin pentru o primă lectură a enciclicei, ajutându-l pe cititor să-i înțeleagă dezvoltarea de ansamblu și liniile principale. Primele două pagini cuprind o prezentare generală a enciclicei ”Fii lăudat” iar celelalte pagini corespund unui capitol, îi arată obiectivul și reproduc câteva paragrafe cheie. Numerele din paranteză fac trimitere la paragrafele enciclicei. Ultimele două pagini prezintă sumarul integral.

O privire de ansamblu

”Ce fel de lume dorim să transmitem celor care vor veni după noi, copiilor care cresc în acest timpuri?” (160). Această întrebare este de importanță centrală pentru «Fii lăudat», așteptata enciclică a papei Francisc despre ocrotirea casei comune. Pontiful continuă: ”Această întrebare nu se referă doar la mediu în mod izolat, pentru că chestiunea nu poate fi pusă de o manieră parțială” și conduce la interogativul privind sensul existenței și al valorilor de la baza vieții sociale: «Care este scopul pentru care am venit la această viață? Pentru care scop lucrăm și luptăm? De ce acest pământ are nevoie de noi?»; ”Dacă nu ne punem aceste întrebări de fond”, scrie Pontiful, ”nu cred că preocupările noastre ecologiste ar putea să obțină efecte importante”.

Numele enciclicei vine din invocația sfântului Francisc din Assisi, «Fii lăudat, Domnul meu», care în *Cântarea fapturilor* amintește că pământul, casa noastră comună, ”este ca o soră cu care împărtășim existența, și ca o mamă frumoasă care ne primește în brațele ei” (1). Noi înșine ”suntem pământ” (cf Gn 2,7). Chiar trupul nostru este alcătuit din elementele planetei, aerul ei este cel care ne face să respirăm și apa ei ne ține în viață și ne reface” (2).

Acest pământ, maltratat și prădat, acum se plânge iar gemetele lui se unesc la gemetele tuturor celor abandonați ai lumii. Papa Francisc îndeamnă la ascultarea acestora, solicitându-i pe toți și pe fiecare – persoane, familii, colectivități locale, națiuni și comunitatea internațională – la o ”convertire ecologică”, după expresia sfântului Ioan Paul al II-lea, adică la ”a schimba direcția”, asumându-și frumusețea și răspunderea unui angajament pentru ”îngrijirea casei comune”. În același timp, papa Francisc recunoaște că ”se simte o sensibilitate din ce în ce mai mare cu privire la mediu și la ocrotirea naturii și se maturizează o preocupare sinceră și suferindă pentru ceea ce se întâmplă planetei noastre” (19), îndreptățind o privire de speranță care marchează întreaga enciclică și trimite tuturor un mesaj limpede și încărcat de speranță: ”Umanitatea încă mai are capacitatea de a colabora la construcția casei noastre comune” (13); ”ființa umană încă mai este capabilă să intervină în mod pozitiv” (58); ”nu totul este pierdut, pentru că ființele umane, capabile să se degradeze până la capăt, pot să se depășească, să se întoarcă la alegerea binelui și să se renască” (205).

Papa Francisc se adresează, desigur, credincioșilor catolici, preluând cuvintele sfântului Ioan Paul al II-lea: ”creștinii, în particular, simt că îndatoririle lor din interiorul creației, datoriile lor față de natură și de Creator, sunt parte a credinței lor” (64), dar își propune în mod special să intre în dialog cu toți oamenii când e vorba de casa noastră comună (3): dialogul străbate întregul text și în cap. 5 devine instrumentul preferat pentru abordarea și rezolvarea problemelor. Încă de la început papa Francisc amintește că și ”celelalte Biserici și Comunități creștine, ca și celelalte religii, au dezvoltat o profundă preocupare și o reflecție prețioasă” pe tema ecologiei (7). Mai mult, își asumă în mod explicit contribuția acestora, începând cu cea a ”dragului patriarh ecumenic Bartolomeu” (7),

pe care îl citează pe larg la numerele 8-9. Totodată Pontiful aduce mulțumiri în repetate rânduri protagoniștilor acestui demers, atât persoanelor cât și asociațiilor și instituțiilor, recunoscând că ”reflecția oferită de numeroși oameni de știință, filosofi, teologi și organizații sociale a îmbogățit gândirea Bisericii asupra acestor chestiuni” (7) și îi îndeamnă pe toți oamenii să recunoască ”bogăția pe care religiile o pot oferi pentru o ecologie integrală și pentru un progres deplin al neamului omenesc” (62).

Itinerarul enciclicei este trasat la nr. 15 și se desfășoară în șase capitole. Se trece de la ascultarea situației pe baza celor mai bune cuceriri științifice disponibile (cap. 1), la dialogul cu Biblia și tradiția iudeo-creștină (cap. 2), identificând rădăcina problemelor (cap. 3) în tehnocrație și în excesiva repliere autoreferențială a ființei umane. Propunerea enciclicei (cap. 4) este o ”ecologie integrală, care să îmbrățișeze în mod clar dimensiunile umane și sociale” (137), strâns legate de chestiunea ambientală. În această perspectivă papa Francisc propune (cap. 5) lansarea, la orice nivel al vieții sociale, economice și politice, a unui dialog onest, care să structureze procese decizionale transparente și amintește (cap. 6) că nici un proiect nu poate avea eficacitate dacă nu este însuflețit de o conștiință formată și responsabilă, sugerând aspectele care susțin o creștere în această privință pe plan educațional, spiritual, eclezial, politic și teologic. Textul se încheie cu două rugăciuni: una, oferită împărtășirii cu toți cei care cred într-un Dumnezeu ”creator și tată” (246), cealaltă, propusă celor care mărturisesc credința în Isus Cristos, ritmată de refrenul ”Fii lăudat!”, cu care enciclica începe și se termină.

Textul este străbătut de la un capăt la altul de câteva linii tematice, abordate din perspective diferite, care îi conferă un pronunțat caracter unitar: ”relația strânsă dintre cei săraci și fragilitatea planetei; convingerea că lumea trăiește într-o relație profundă; criticarea noii paradigme și a celorlalte forme de putere care provin din tehnologie; îndemnul de a căuta noi modalități de înțelegere a economiei și a progresului; valoarea proprie a fiecărei făpturi; simțul uman al ecologiei; necesitatea unor dezbateri sincere și oneste; responsabilitatea gravă a politicii internaționale și locale; cultura rebutului și propunerea unui nou stil de viață” (16).

Capitolul I. *Ceea ce se întâmplă casei noastre*

Capitolul își asumă cele mai recente cuceriri științifice din domeniul mediului ca modalitate de ascultare a strigătului creației pentru ”a transforma în suferință personală ceea ce se întâmplă lumii și în acest fel a recunoaște care este contribuția pe care o poate aduce fiecare” (19). Se înfruntă astfel ”diferite aspecte ale crizei ecologice actuale” (15).

Schimbările climatice. ”Schimbările climatice sunt o problemă globală cu grave implicații de mediu, sociale, economice, distributive și politice, și constituie una din principalele provocări actuale pentru omenire” (25). Dacă ”clima este un bun comun, al tuturor și pentru toți oamenii” (23), impactul cel mai apăsător al alterării radicale a acesteia se răsfrânge asupra celor săraci, dar mulți ”care dețin mai multe resurse și puterea economică sau politică par să se concentreze mai ales în mascarea problemelor sau în a-i ascunde simptomele” (26): ”lipsa de reacție în fața acestor drame a surorilor și fraților noștri este un semn al pierderii aceluși simț de răspundere față de semenii noștri pe care se întemeiază orice societate civilă” (25).

Chestiunea apei. Pontiful afirmă în mod clar că ”accesul la apă potabilă și sigură este un drept esențial, fundamental și universal, pentru că determină supraviețuirea persoanelor și de aceea este condiția pentru exercițiul celorlalte drepturi ale omului”. A-i priva pe cei săraci de accesul la apă înseamnă a nega ”dreptul la viață înrădăcinat în demnitatea lor inalienabilă” (30).

Ocotirea biodiversității. ”Anual dispar mii de specii vegetale și animale pe care nu vom mai avea posibilitate de a le cunoaște, pe care fiii noștri nu vor putea să le mai vadă, fiind pierdute pentru totdeauna” (33). Acestea nu sunt doar eventuale ”resurse” posibil de exploatat, dar au o valoare în sine. În această perspectivă sunt demne de laudă și, uneori, admirabile eforturile oamenilor de știință și ale tehnicienilor care caută să rezolve problemele provocate de ființa umană”, dar intervenția omului, când se pune în slujirea finanțelor și a consumului, ”face astfel încât pământul pe care trăim devine mai puțin bogat și frumos, din ce în ce mai limitat și trist” (34).

Datoria ecologică. În cadrul unei etici a relațiilor internaționale, enciclica arată că există o adevărată ”datorie ecologică” (51), mai ales din partea Nordului față de Sudul lumii. În fața schimbărilor climatice există ”responsabilități diversificate” (52) și cele care revin țărilor dezvoltate sunt mai mari.

Cu conștiința acestor divergențe profunde în fața unor asemenea problematici, papa Francisc se arată profund impresionat de ”slăbiciunea reacțiilor” față de dramele atâtor persoane și populații. Cu toate că nu lipsesc exemplele pozitive (58), el semnaleză ”o anumită amorțeală și o iresponsabilitate nepăsătoare” (59). Lipsesc, astfel, o cultură adecvată (53) și disponibilitatea de a modifica stilurile de viață, de producție și de consum (59), în timp ce este urgentă ”înființarea unui sistem normativ care (...) să asigure protecția ecosistemelor” (53).

Capitolul al II-lea. *Evanghelia creației*

Pentru a înfrunța problematicile ilustrate în capitolul precedent, papa Francisc recitește narațiunile Bibliei, oferă o viziune de ansamblu care provine din tradiția ebraico-creștină și exprimă ”înfricoșătoarea responsabilitate” (90) a ființei umane față de creația lui Dumnezeu, legătura strânsă dintre toate fapăturile și faptul că ”mediul este un bun colectiv, patrimoniu al întregii omeniri și responsabilitate a tuturor oamenilor” (95).

În Biblie ”Dumnezeu care eliberează și mântuiește este același care a creat universul. (...) În El afecțiunea și puterea merg împreună” (73). Un loc central îl ocupă narațiunea creării lumii pentru a medita despre raportul dintre ființa umană și celelalte creaturi și despre modul în care păcatul distruge echilibrul întregii creații: ”Aceste narațiuni sugerează că existența umană se întemeiază pe trei relații fundamentale strâns legate între ele: relația cu Dumnezeu, cea cu aproapele și cea cu pământul. Potrivit Bibliei, aceste trei relații vitale s-au rupt, nu doar în afara dar și înăuntrul nostru. Această ruptură este păcatul” (66).

De aceea, chiar dacă ”uneori creștinii au interpretat Scriptura într-un mod incorect, astăzi trebuie să respingem cu tărie că din faptul de a fi creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și din porunca de a supune pământul, s-ar putea deduce o stăpânire absolută asupra celorlalte creaturi” (67). Ființei umane îi revine responsabilitatea de a ”cultiva și păzi” grădina lumii (cf Gn 2,15)” (67), știind că ”scopul final al celorlalte creaturi nu suntem noi. În schimb, toate înaintează, împreună cu noi și prin noi, spre țelul comun, care este Dumnezeu” (83).

Faptul că omul nu este stăpânul universului ”nu înseamnă a pune pe același plan toate ființele vii și a-i șterge acea valoare particulară” care îl caracterizează; și ”nici nu comportă o divinizare a pământului, care ne-ar priva de chemarea de a colabora cu acesta și de a-i proteja fragilitatea” (90). În această perspectivă ”orice maltratare a unei creaturi «este contrară demnității umane» (92) și ”sentimentul de intimă uniune cu celelalte ființe ale naturii nu poate fi adevărat dacă în același timp nu există în inimă blândețe, compasiune și preocupare pentru ființele umane” (91). Este nevoie de conștiința unei comuniuni universale: ”creați de același Tată, noi, toate ființele universului, suntem unite prin legături nevăzute și formăm un fel de familie universală (...) care ne îndeamnă la un respect sacru, iubitor și smerit” (89).

Capitolul se încheie cu inima revelației creștine. ”Isus pământesc”, cu ”relația sa atât de concretă și iubitoare față de lume”, este ”cel înviat și glorios, prezent în toată creația cu stăpânirea sa universală” (100).

Capitolul al III-lea. Rădăcina umană a crizei ecologice

Acest capitol prezintă o analiză a situației actuale pentru a fi ”captate nu doar simptomele dar și cauzele mai profunde” (15), instaurând un dialog cu filosofia și științele umaniste.

Prima focalizare a capitolului o reprezintă reflecția despre tehnologie: se recunoaște cu grațitudine aportul acesteia la ameliorarea condițiilor de viață (102-103), dar aceasta oferă ”celor care dețin cunoașterea și, mai ales, puterea economică pentru a o exploata, o dominație impresionantă asupra întregului neam omenesc și a lumii întregi” (104). Însăși logica stăpânirii tehnocratice este cea care duce la distrugerea naturii și la exploatarea persoanelor și a populațiilor mai slabe. ”Paradigma tehnocratică tinde să exercite propria stăpânire și asupra economiei și a politicii” (109), împiedicând recunoașterea faptului că ”piața, de una singură, (...) nu garantează dezvoltarea umană integrală și incluziunea socială” (109).

La rădăcina crizei este diagnosticată în epoca modernă o formă excesivă de antropocentrism (116); ființa umană nu-și mai recunoaște propria poziție în raport cu lumea și asumă o poziție autoreferențială, centrată exclusiv asupra sa și a propriei puteri. Decurge de aici logica de genul ”folosește și aruncă” prin care se justifică orice fel de rebut, indiferent că este ambiental sau uman, care consideră că celălalt și natura ar fi simple obiecte și conduce la mii de forme de stăpânire. Este logica care duce la exploatarea copiilor, la abandonarea celor în vârstă, la reducerea celorlalți în sclavie, la supraestimarea capacității pieței de a se auto-reglementa, la practicarea traficului de carne vie, la comerțul cu piei de animale pe cale de dispariție și cu ”diamante însângerate”. Este aceeași logică a multor organizații mafioate, a traficantilor de organe, a traficului de droguri și a eliminării celor pe cale de a se naște pentru că nu corespund cu planurile părinților (123).

În această optică enciclica abordează două probleme cruciale pentru lumea de astăzi. Mai întâi de toate, munca: ”în orice abordare a ecologiei integrale, care să nu excludă ființa umană, este indispensabil a integra valoarea muncii” (124), după cum ”renunțarea la investiția în oameni, pentru a obține un profit mai mare, este una din cele mai păguboase afaceri pentru o societate” (128). În al doilea rând, limitele progresului științific, cu referință directă la organisme modificate genetic (OMG: 123-136), care reprezintă o ”chestiune cu caracter complex” (135). Cu toate că ”în unele regiuni folosirea acestora a produs o creștere economică care a contribuit la rezolvarea unor probleme, se notează dificultăți semnificative care nu trebuie să fie minimalizate” (134), începând cu ”concentrarea terenurilor productive în mâinile câtorva oameni” (134). Papa Francisc se referă în mod particular la micii producători și la lucrătorii rurali, la biodiversitate, la rețeaua de ecosisteme. Este, de aceea, necesară ”o dezbatere științifică și socială care să fie responsabilă și amplă, capabilă să țină cont de întreaga informație disponibilă și să spună lucrurilor pe nume”, pornind de la ”liniile de cercetare autonomă și interdisciplinară” (135).

Capitolul al IV-lea. *Ecologia integrală*

Propunerea principală a enciclicei este ecologia integrală ca nouă paradigmă de dreptate; o ecologie care ”să integreze locul specific pe care ființa umană îl ocupă în această lume și relațiile ei cu realitatea înconjurătoare” (15). Într-adevăr, nu putem ”considera natura ca pe ceva separat de noi sau ca pe o simplă ramă a vieții noastre” (139). Aceasta este mereu valabilă, chiar dacă trăim în domenii diferite, în economie și în politică, în culturi diverse, în mod particular în cele mai amenințate, și chiar în orice moment al vieții noastre de fiecare zi.

Perspectiva integrală pune în joc și o ecologie a instituțiilor. ”Dacă totul este în relație, atunci și starea de sănătate a instituțiilor unei societăți comportă consecințe pentru mediu și calitatea vieții umane: «Orice lezare a solidarității și a prieteniei civice provoacă pagube ambientale»” (142).

Papa Francisc recurge la numeroase exemple concrete pentru a-și exprima convingerea că între chestiunile ambientale și chestiunile sociale și umane există o legătură care nu poate fi distrusă niciodată. Astfel, ”analiza problemelor ambientale este inseparabilă de analiza contextelor umane, familiale, de muncă, urbane și de relația fiecărei persoane cu sine însăși” (141), pentru că ”nu există două crize separate, una ambientală și una socială, ci numai o singură și complexă criză socio-ambientală” (139).

Această ecologie integrală ”este inseparabilă de noțiunea binelui comun” (156), care trebuie înțeleasă, însă, de o manieră concretă: în contextul de astăzi, în care ”se întâlnesc numeroase inechități și tot mai multe persoane sunt eliminate, private de drepturile umane fundamentale”, a se angaja pentru binele comun înseamnă a face opțiuni solidare pe baza unei ”opțiuni preferențiale pentru cei mai săraci” (158). Acesta este și modul cel mai bun prin care putem lăsa generațiilor viitoare o lume sustenabilă, nu prin lozinci dar printr-un angajament de îngrijire a celor săraci de astăzi, cum subliniasse deja Benedict al XVI-lea: ”alături de o solidaritate loială inter-generațională, este necesar să se afirme necesitatea morală urgentă a unei solidarități reînnoite intra-generațională” (162).

Ecologia integrală privește și viața de zi cu zi, căreia enciclica îi acordă o atenție specifică, în particular celei din mediul urban. Ființa umană are o mare capacitate de adaptare și sunt ”admirabile creativitatea și generozitatea persoanelor și grupurilor capabile să depășească limitele ambientului (...) învățând să-și orienteze existența în mijlocul dezordinii și al situației precare” (148). Cu toate acestea, dezvoltarea autentică presupune o ameliorare integrală pentru calitatea vieții umane: spații publice, locuințe, transporturi, etc. (150-154).

Chiar și ”trupul nostru se situează într-o relație directă cu ambientul și cu celelalte ființe vii. Acceptarea propriului trup ca dar al lui Dumnezeu este necesară pentru a primi și a accepta lumea întreagă ca dar al Tatălui și casă comună; în schimb, o logică de dominare asupra trupului se transformă într-o logică, uneori subtilă, de stăpânire” (155).

Capitolul al V-lea. *Linii de orientare și acțiune*

Acest capitol abordează întrebarea despre ce putem și ce trebuie să facem. Analizele nu pot fi suficiente: este nevoie de propuneri ”de dialog și de acțiune care să implice fiecare persoană și politica internațională” (15) și care ”să ajute la ieșirea dintr-o spirală de autodistrugere în care ne afundăm” (163). Pentru papa Francisc este fermă convingerea potrivit căreia construcția de căi concrete nu trebuie abordată în mod ideologic, superficial sau reduționist. De aceea este indispensabil dialogul, termen prezent în titlul fiecărei secțiuni a acestui capitol: ”Există discuții, asupra chestiunilor relative la ambient, în care e greu să se ajungă la un consens. (...) Biserica nu pretinde să definească chestiuni științifice, nici să ia locul politicii dar (eu) îndemn la o dezbateră onestă și transparentă, pentru ca necesitățile particulare sau ideologiile să nu aducă atingere binelui comun” (188).

Pornind de la această bază, papa Francisc nu ezită să-și exprime o judecată severă asupra dinamicii internaționale recente: ”Summit-urile mondiale despre mediu din ultimii ani nu au răspuns la așteptări pentru că, în lipsa unei decizii politice, nu au ajuns la acorduri ambientale globale cu adevărat semnificative și eficiente” (166). Și se întreabă ”de ce se dorește astăzi păstrarea unei puteri care va fi amintită pentru incapacitatea acesteia de a interveni când era urgent și necesar să o facă?” (57). Sunt necesare, în schimb, după cum au amintit Pontifii de mai multe ori, începând cu «Pacem in terris», forme și instrumente eficiente de *governance* globală (175): ”Avem nevoie de un acord asupra regimurilor de *governance* pentru toată gama așa ziselor bunuri comune globale” (174), din moment ce ”ocrotirea mediului nu poate fi asigurată numai pe baza unui calcul financiar de costuri și beneficii. Ambientul este unul din acele bunuri pe care mecanismele pieței nu sunt capabile să le apere sau să le promoveze în mod adecvat” (190, care preia cuvintele din *Compendiul de Doctrină Socială a Bisericii*).

Tot în acest capitol papa Francisc insistă asupra desfășurării unor procese decizionale oneste și transparente, pentru ”a discerne” care politici și inițiative antreprenoriale vor reuși să conducă ”la o adevărată dezvoltare integrală” (185). În particular, studiul impactului ambiental al unui nou proiect ”cere procese politice transparente și supuse dialogului, în timp ce corupția care ascunde adevăratul impact ambiental al unui proiect în schimbul unor favoruri duce deseori la acorduri ambigue care evită obligația de a informa și dezbaterile aprofundate” (182).

Deosebit de incisiv este apelul adresat celor care îndeplinesc funcții politice, pentru a se feri de ”logica «eficientistă» și «imediatistă»” (181), care astăzi este dominantă: ”dacă va avea curajul să o facă, va putea să recunoască din nou demnitatea pe care Dumnezeu i-a dat-o ca persoană și va lăsa, după trecerea lui în această istorie, o mărturie de responsabilitate generoasă” (181).

Capitolul al VI-lea. *Educație și spiritualitate ecologică*

Ultimul capitol atinge inima convertirii ecologice la care îndeamnă întreaga enciclopedie. Rădăcinile crizei culturale acționează în profunzime iar obiceiurile și comportamentele nu se modifică cu ușurință. Educația și formarea rămân provocările centrale: ”orice schimbare are nevoie de motivații și de un parcurs educativ” (15); sunt chemate în cauză domeniile educației, în primul rând ”școala, familia, mijloacele de comunicare, cateheza” (213).

Încă de la început trebuie urmărită asumarea ”unui alt stil de viață” (203-208) care deschide și posibilitatea de ”a exercita o presiune sănătoasă asupra celor care dețin puterea politică, economică și socială” (206). Este ceea ce se întâmplă când opțiunile consumatorilor reușesc să ”modifice comportamentul întreprinderilor, forțându-le să țină cont de impactul ambiental și de modelele de producție” (206).

Nu se poate subestima importanța unui parcurs de educație ambientală capabil să influențeze gesturile și obișnuințele de fiecare zi, de la reducerea consumului de apă și colectarea diferențiată a deșeurilor până la ”stingerea luminilor inutile” (211): ”o ecologie integrală este făcută din gesturi zilnice în care frângem logica violenței, exploatarei și egoismului” (230). Toate acestea vor fi mai simple pornind de la o privire contemplativă care provine din credință: ”Pentru cel care crede, lumea nu se contemplant din afară ci din interiorul ei, recunoscând legăturile prin care Tatăl ne-a unit la celelalte ființe. Mai departe, ducând la creșterea capacităților particulare pe care Dumnezeu le-a dat fiecărui credincios, convertirea ecologică îl conduce la dezvoltarea creativității și entuziasmului” (220).

Revine linia propusă în ”Evanghelii gaudium”: ”Sobrietatea, trăită în mod liber și conștient, este eliberatoare” (223), astfel că ”fericirea cere să știi a limita unele necesități care ne asurzesc, rămânând astfel disponibili pentru multiplele posibilități pe care viața le oferă” (223); în acest fel devine posibil ”să simți din nou că avem nevoie unii de alții, că avem o responsabilitate față de ceilalți și față de lume, că merită să fim buni și onești” (229).

Pe această cale ne bucurăm de compania sfinților. Sfântul Francisc, pe care Pontiful îl citează de mai multe ori, este ”exemplul prin excelență pentru grija față de ceea ce este slab și pentru o ecologie integrală, trăită cu bucurie” (10), model care arată că ”preocuparea pentru natură, dreptatea față de cei săraci, angajarea în societate și pacea interioară sunt inseparabile” (10). Enciclica menționează, însă, și alți sfinți, cum ar fi Benedict, Tereza de Lisieux și Fericitul Charles de Foucauld.

După cântarea ”Fii lăudat”, enciclica prezintă instrumentul pe care Biserica l-a recomandat dintotdeauna pentru orientarea vieții în lumina relației cu Dumnezeu: examinarea conștiinței, care va trebui să includă o nouă dimensiune, considerând atât comportamentul față de Dumnezeu, de ceilalți și de sine, cât și relația cu toate făpturile și cu natura.

CUPRINS

«FII LĂUDAT, DOMNUL MEU» [1-2]

Nimic din această lume nu rezultă indiferent pentru noi [3-6]

Uniți de aceeași preocupare [7-9]

Sfântul Francisc din Assisi [10-12]

Apelul meu [13-16]

Capitolul I

CEEA CE SE ÎNTÂMPLĂ CASEI NOASTRE [17-61]

I. POLUAREA ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE [20-26]

Poluarea, deșeurile și cultura rebutului [20-22]

Clima ca bun comun [23-26]

II. CHESTIUNEA APEI [27-31]

III. PIERDEREA BIODIVERSITĂȚII [32-42]

IV. DETERIORAREA CALITĂȚII VIEȚII UMANE ȘI DECADENȚA SOCIALĂ [43-47]

V. INECHITATEA PLANETARĂ [48-52]

VI. SLĂBICIUNEA REACȚIILOR [53-59]

VII. DIVERSITATEA DE OPINII [60-61]

Capitolul II

EVANGHELIA CREAȚIEI [62-100]

I. LUMINA OFERITĂ DE CREDINȚĂ [63-64]

II. ÎNȚELEPCIUNEA NARAȚIUNILOR BIBLICE [65-75]

III. MISTERUL UNIVERSULUI [76-83]

IV. MESAJUL ORICĂREI CREATURI ÎN ARMONIA ÎNTREGII CREAȚII [84-88]

V. O COMUNIUNE UNIVERSALĂ [89-92]

VI. DESTINAȚIA COMUNĂ A BUNURILOR [93-95]

VII. PRIVIREA LUI ISUS [96-100]

Capitolul III

RĂDĂCINA UMANĂ A CRIZEI ECOLOGICE [101-136]

I. TEHNOLOGIA: CREATIVITATE ȘI PUTERE [102-105]

II. GLOBALIZAREA PARADIGMEI TEHNOCRATICE [106-114]

III. CRIZA ȘI CONSECINȚELE ANTROPOCENTRISMULUI MODERN [115-136]

Relativismul practic [122-123]

Necesitatea de a apăra munca [124-139]

Inovația biologică pornind de la cercetare [130-136]

Capitolul IV
O ECOLOGIE INTEGRALĂ [137-162]

- I. ECOLOGIA AMBIENTALĂ, ECONOMICĂ, SOCIALĂ [138-142]
- II. ECOLOGIA CULTURALĂ [143-146]
- III. ECOLOGIA VIEȚII DE FIECARE ZI [147-155]
- IV. PRINCIPIUL BINELUI COMUN [156-158]
- V. DREPTATEA DINTRE GENERAȚII [159-162]

Capitolul V
LINII DE ORIENTARE ȘI DE ACȚIUNE [163-201]

- I. DIALOGUL DESPRE MEDIU ÎN POLITICA INTERNAȚIONALĂ [164-175]
- II. DIALOGUL SPRE NOILE POLITICE NAȚIONALE ȘI LOCALE [176-181]
- III. DIALOG ȘI TRANSPARENTĂ ÎN PROCESELE DECIZIONALE [182-188]
- IV. POLITICA ȘI ECONOMIA ÎN DIALOG PENTRU PLINĂTATEA UMANĂ [189-198]
- V. RELIGIILE ÎN DIALOG CU ȘTIINȚELE [199-201]

Capitolul VI
EDUCAȚIE ȘI SPIRITUALITATE ECOLOGICĂ [202-246]

- I. A CONDUCE SPRE UN ALT STIL DE VIAȚĂ [203-208]
- II. A EDUCA ÎN SPIRITUL LEGĂMÂNTULUI DINTRE UMANITATE ȘI MEDIU [209-215]
- III. CONVERTIREA ECOLOGICĂ [216-221]
- IV. BUCURIE ȘI PACE [222-227]
- V. IUBIREA CIVILĂ ȘI POLITICĂ [228-232]
- VI. SEMNELE SACRAMENTALE ȘI ODIHNA CELEBRATIVĂ [233-237]
- VII. TRINITATEA ȘI RELAȚIA DINTRE CREATURI [238-240]
- VIII. REGINA ÎNTREGII CREAȚII [241-242]
- IX. DINCOLO DE SOARE [243-246]

Rugăciune pentru pământul nostru
Rugăciune creștină cu creația

Traduzione a cura del Programma Romeno della Radio Vaticana